Ч. 6. Львів, пятниця 24. лютого 1922. Почтову належність оплачено гуртом, Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 40 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозше.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 23. лютого 1922.

Позір, українська інтеліґенціє!

Зближається ґенуенська конференція, яка поставить основи під відбудову знищеної воєнним лихоліттям Европи. Перед нашою тіснійшою вітчиною зарисована перспектива вирішення її долі, означення умовин, серед яких нам доведеться боротися за осяйний ідеал найкращих синів Української Землі: Незалежну, Соборну, Народоправну Українську Державу, за її внутрішну і зовнішну могутність.

Заметушився польський табор. Табор, який все на протязі століть в рішаючих моментах ставав впоперек змагань українського народу, табор, якого відношення до українського народу символізує Андрусів. Зближається ґенуенська конференція і польська преса на ріжні лади перемелює проєкти, якими можна би вивести в поле трибунал Европи при вирішуванню східно-галицької справи. (Ще так недавно подавала вона своїм читачам до вірування, що справа Східної Галичини вирішена оружжям польського жовніра і рижським договором, що в цій справі ніякого голосу не може мати якась Антанта!) Отже висувається ріжні проєкти автономій: воєводської з заґварантованням прав польської національної меншости, як більшости, культурної, а навіть територіяльної (на останню „великодушність“ рішилися соціялісти з під знаку Дашинського і Чаплінського проти волі східногалицьких пепесовців).

Справою Східної Галичини затрівожився й польський сойм. На комісії заграничних справ розпочалася дебата, якої частинка перейшла на шпальти польської преси. В ході дебати піднеслися, м. и., голоси за приноровленням у відношенню до Українців Столипінської методи: запроторити український свідомий елємент до тюрми, дати йому відчути тверду руку, а опісля дещо попустити. І речником сього методу був не хто инший, а один з польських князів церкви, лідер вшехпольської мішанини у варшавському соймі. Забув кс. Теодорович, що цілий Схід, з Польщею включно, находиться поки що в стані пливкім, що Польща не може вдержатися як самостійна держава, не пристосувавшись до загальноевропейського улаштовання політичних відносин, що дальша доля Польщі залежна і від західних держав і від унормовання відносин зі сусідами.

Цей знаменний голос з відповідального місця для нас, Українців, багато говорить. А саме: що польські політики з варшавського сойму в даний момент не обіцяли би, кінець кінців у відношенню Поляків до нас візьме верх рецепта кс. Теодоровича. Тільки щоби була змога її приноровити в практиці, тільки щоби не було потреби числитися з заграницею. Навіть тепер, коли справа Східної Галичини в кождій хвилі може прийти на черговий порядок, польська влада у Східній Галичині не потрафила здобутися на инший метод, як піднесений кс. Теодоровичем „Ґазета варшавска“ з 20 ц. м. пригадує стару польську мрію: перервати вузли, які лучать українську інтеліґенцію з масами,— і взиває відповідальні польські чинники до чергової спроби зреалізувати цю мрію.

Це становище польського табору до Українців мусить мати на увазі в першу чергу українська інтеліґенція. Бо в першій мірі проти неї звернуться заходи польської сторони. Не боїмося вбитя клину між нами, українською інтеліґенцією, і нашими масами. Миж з цими масами надто тісно звязані, щоби можна нас розбити на два ворогуючі табори: інтеліґенцію і маси. Та не можемо й не сміємо допустити до ослаблення боєвого настрою наших мас, не можемо допустити до сього, щоби наші маси затроювано полином зневіри в краще завтра нації. На кождому кроці, на кождій ділянці національного життя селянські мусять бачити свою інтеліґенцію поруч громадських селянських діячів. Не боїмося ворожнечі селянських мас до своєї інтеліґенції за її опозиційний настрій, бо цей настрій черпаний з гущі народніх мас.

З турботою дивимося тільки на бездіяльність більшости нашої сільської інтеліґенції (священства і почасти учительства), бо за це дійсно можуть від неї відчужитися народні маси. Поставу села до своєї інтеліґенції не вирішать відігріті навіть царські методи, а та сума праці, яку вложить українська інтеліґенція у визвольні змагання свідомих своєї доконечної мети народніх мас.

Гіркі слова правди.

Варшавський „Курієр Поранни“ з дня 15. лютого ц. р. приносить реферат одної з книжок, яка появившись на передодні ґенуенської конференції, може заважити тяжким „memento“ на дальшому формуванню польської державности.

Важніщі місця реферату наводимо в дословному перекладі:

На днях появилася друком в Америці, віддавна заповідана і нетерпеливо очікувана книжка Vanderlip-а про найблищу будучину Европи. Інжинір Ґняздовскі привіз вчора її примірник до Варшави і оповідає про велике вражіннє, яке ця книжка викликує, про скоре її розхоплення, про обширні звідомлення в пресі про заповідження, що небаром вийде вона в перекладі шести европейських мов, щоби уприступнити її державним чинникам усіх країв. Франк Vanderlip належить до чолових представників найбільшого усесвітного капіталу, в якому звязаний він з ґрупою Дому Рокфеллєра; єднають його близькі взаємини з п. Падеревским, якому поміг своїм назвиском в його філянтропійних і політичних заходах, звязаних з іменем Польщі. Скільки разів підіймається в Европі дискусія про участь Америки в праці над реконструкцією Европи, стільки разів увага европейської політики звертається на становище і погляди тої могучости, якої одним з керманичів є п. Vanderlip...

Перед написанням своєї книжки п. Франк Вандерліп поїхав особисто оглянути Східну Европу і не завагався навіть перед подорожию до Совдепії. Задержався також через два дні в Варшаві, конферував з міністрами Скірмунтом і Міхальским, зложив візиту начальникови держави і викликав сильне биття серць серед усіх тих, що постійно вірили в золотий дощ долярів, які мали відродити Польщу.

Далеко довше аніж у Варшаві, задержався очевидно в Чехії і Німеччині, де з ним говорено певно більше про інтереси аніж про філянтропію і гарне поле для саможертви Америки.

Книжка, яку тепер видав, уже на обгортці приносить велику рекляму для книжки п. Keynes-а „про ревізію версайського договору“, того самого п. Keynes-а, який написав що „в Польщі нема иншого промислу крім битя Жидів“...

Франк Vanderlip настроєний для Польщі як найгірше: пише про неї з жорстокістю повною погорди. От головний спомин, який лишився в його памяти:

„На камяному тротуарі перелюдненної улиці у Варшаві сиділа старушка. Була це опущена старушка так убого одіта, що виглядала на втілення нужди. Продажю часописів заробляла на удержання. Коли я побачив її того дня вечером, цілий засіб був майже вичерпаний. Пачка непроданих часописів лежала на тротуарі з одного боку, а з другого пачка инших паперів, такжеж груба як нерозпродані часописи, притиснута каменем. Та друга пачка такжеж недавно вийшла з друкарського станка як і часописи, а були це польські банкноти. Картина тої жінки є прикрим спогадом і болючою ілюстрацією упадку валюти“. (48. ст.)

„Коли на просторах польських земель новий польський уряд усадовився, єдиним знарядом, який добре функціонував, були друкарські машини. До кінця 1921. р. залили вони цю землю повінню нових польських марок в сумі сто девядесяти міліярдів“. (ст. 51.)

„Польщу часто описувано як комічну фіґуру в роді европейських фінансів. Був це край о трийцять-міліоновому населенню, розміщений на велитенських територіях, з велитенськими рільничими і природними богацтвами; край, який почав свою господарку без довгів, без залягаючих воєнних коштів і без наглячих натисків до покриття передвоєнних довгів тих держав, з яких повстав. Протягом двох літ той край стався банкротом. Нині він без кредиту. Видав зі своїх прас сто сімдесять міліярдів марок і поробив пляни на видрукування нових сімдесяти міліярдів. Тепер, о скільки ходить о артикули міжнародної вартости, зачинається отяґання перед його власною маркою на його власному ринку і його власні громадяни так дискредитують ту валюту, що земельні посілости урядово набувається тільки за доляри. Загально дивлючись на зовнішний вигляд, ситуація здається фінансовим божевіллєм, де править мистецький темперамент, пострадавши всяку фінансову притомність“. (54 ст.)

„Я їхав до Польщі з почуванням, що її фінансова історія надавалася на тему для комічної опери, опустив її в почуванню найглибшого співчуття для народу, який витягнуто на неуникнутий шлях національного банкротства. З виїмком Росії, Польща є найскрайніщим проступником супроти твердих законів політичної економії“. (55 ст.)

„Під теперішню пору Польща уявляє розпучливий фінансовий стан і як непорадна політична одиниця є нестійним твором“. (86 ст.).

Справа Східної Галичини.

З огляду на недалекий реченець ґенуенської конференції подаємо дословний текст цих точок севрського договору з дня 10. серпня 1920 р., що торкається Східної Галичини і кордонів Польщі. Цей договір буде безперечно основою, на якій відбудеться дальша дискусія в справі оконечного вирішення долі Східної Галичини.

Трактат про кордони, підписаний у Севрі 10. серпня 1920 р.

„З огляду на те, що Американські Злучені Держави, Брітійська Імперія, Франція, Італія, Японія — головні союзні і заприязнені держави, — Польща, Румунія, Сербо-хорвато-словенська держава, бажають забезпечити суверенність Польщі, Румунії, Сербо-хорвато-словенської держави і Чехо-словацької держави над територіями, які кожній із них були признані, підписані, обмінявшися своїми повновластями і признавши їх дійсними, умовили ось які постанови:

Арт. 1. Застерігаючи силу окремим приписам у трактатах, додаткових умовах і рішеннях, зроблених задля упорядкування оцих справ, високі контрактові сторони признають суверенність Польщі над територіями колишньої австро-угорської

монархії, положеними на північ від ось якої лінії: Почавши з пункту... (тут означена чесько-польська межа між Одрою і Попрадом), звідси, в загальному напрямі на схід північ-схід і до пункту на колишнім кордоні між Галичиною і Угорщиною, положенім близько верха 437 на шляху до Чорштина у Стару Весь: — кордон, описаний у рішенню з дати Париж, 28. липня 1920 р., звідси у східнім напрямі, опісля у східно південно східнім до пункту, положеного біля 2 кільом. на південь від верха 1335 Галич), де вона зустрічає адміністративну межу ліського повіту на заході і турчанського на сході: колишній кордон між Галичиною й Угорщиною. Це пункт, спільний трьом кордонам: Польщі, Чехо-Словаччини і Східної Галичини.

Арт. 2. Застерігаючи правосильність окремим приписам, (як арт. 1.) високі контрактові сторони признають суверенність Чехо словацької держави над просторами, відмежованими кордонами, передбаченими зараз же нижче: тут означені межі; 1. з Німеччиною, 2 з Австрією, 3. з Угоршиною, 4. з Румунією). 5 Із Східною Галичиною така лінія. Від пункту 1655, озеченого вище, в напрямі західнім, північно-західнім і до зустрічі з адміністративною межою повітів ліського і турчанського, приблизно 2 кільометри на південь від пункту 1335 Галич) — колишній кордон між Галичиною і Угорщиною, 6. Із Польщею межа описана в арт. 1. цього трактату і в арт. 83 мирового трактату, заключеного з Німеччиною 28. серпня 1919 р.

Арт. 3. Застерігаючи... (як арт. 1)... суверенність Румунії над просторами відмежованими ось якими кордонами:... (тут означені межі: 1. з Чехо словаччиною, 2. Угорщиною, 3. Югославією, 4. Болгарією, 5. Україною, не називаючи останньої). Із Східною Галичиною ось така лінія: Від пункту спільного колишнім межам Бесарабії й Буковини на головному руслі Дністра й до пункту положеного біля 2 кільометрів нище Заліщик: головне русло Дністра угору; звідси, в напрямі південно-західнім і до місця зустрічі адміністративного галицько-буковинського кордону з повітовою городенсько снятинською межею, біля 11 кільометрів на південний схід від Городенки: лінія, яка має бути означена на місці переходячи верхи: 317, 312 і 239; звідси, у південно-західній бік і до пункту стрічі з колишнім угорсько-галицьким кордоном: — давня адміністративна межа між Галичиною і Буковиною; звідси, у північно-західному напрямі і до пункту 16 5 у Карпатах, спільного становища трьох рік: Тиси, Вашови і Черемоша; — колишній кордон між Угорщиною й Галичиною. Пункт 1655 спільний трьом межам: Румунії, Галичини й Чехословаччини.

Французькі лібералн про Східну Галичину.

„L'ere Nouvelle", орган французьких лібералів, помістив статтю про Східну Галичину і польських соціялістів. Наводячи голос „Naprzod y" про надужиття польської адміністрації у Східній Галичині, „L'ere Nouvelle" називає проєкт польських соціялістів про надання автономії Східній Галичині спробою вдержання нелеґального панування Польщі у Східній Галичині.

П. А Т. доносить з Берліна: Дня 22. ц. м. рано має бути оголошений текст ноти, яку доручив дня 21. ц. м. в полудне німецькому урядови представник Франції. В цій ноті французький уряд подає до відома німецькому урядови, що Франція просила італійський уряд за відложення ґенуенської конференції. Натомість тутешня преса поміщує сьогоднішню телеґраму Райтера, в якій сказано, що ні в англійських, ні в італійських урядових колах нізщо невідомо про відложення ґенуенської конференції. В німецьких дипльоматичних колах панує дальше переконання, що конференція буде відложена до половини квітня.

В телеґрамі Райтера з урядових кол Льондону сказано, що досі не було ніякої пропозиції що до відложення конференції. Що до Льойда Джорджа, то він готов удатися на день 8. марта до Ґенуї згідно з ухвалою, прийнятою в Кан.

Зєдинені Держави за відложенням конференції.

Як подає „Daily Chronicle" публична опінія в Зєдинених Державах є за відложенням ґенуенської конференції аж до ратифікації договорів, заключених на останній конференції у Вашінгтоні. Загально панує переконання, що коли конференція буде відложена, то правдоподібно візьме в ній участь і Америка як що передтим прийде до порозуміння між Анґлією і Францією.

Латвія запрошена на конференцію.

З Риги доносять, що італійський посол в Ризі вручив латишському послови запрошення на ґенуенську конференцію.

Польща перед зіздом в Ґенуї.

Під таким наголовком містить передовицю краківський „Czas" з 22. ц. м. Автор вказує з завистю на зріст політичної енерґії Чех, чого доказом те, що Бенеш пертрактував уже в Парижі про допущення чеських експертів до вступних нарад перед зїздом в Ґенуї а навіть мав запропонувати своє посередництво між Анґлією і Францією в справі ґенуенського зїзду. Кромі того мав предложити Л. Джорджови чеський проєкт упорядкована відносин в Чехословаччині, Австрії та Угорщині. Коли додати ще заініціований Чехами зїзд експертів Малої Антанти в Білгороді, то автора збирає страх за Польщу, яка в тій і для неї важній справі нічогісько не робить. Автор статті каже, що Чехи виробили перед світом погляд, що виступаючи в імени М. Антанти, вони виступають і від імени Польщі, хоча Польща до М. Антанти не належить; світ переконаний власне в противному напрямі, через що виходить нераз дуже для Польщі шкідливе непорозуміння в світовій політиці (примір з Поанкарем). Автор побоюється, що Чехи можуть використати цю опінію світа при відбудові Росії і взяти в свої руки те, до чого властиво Польща має більші шанси. Краще Польщі говорити самій за себе, а ніж допускати Бенеша до заступництва. А тепер вже дуже важко позискати опінію Анґлії і Франції. Справді міністер Скірмунт поробив в тім напрямі деякі заходи (вислав відповідні інструкції до консулятів у Франції, Чехах і Румунії, — запросив прибалтійських відпоручників до Варшави і т. д.), але чи це буде мати які успіхи, автор сумнівається, тимбільше, що останні інформації з заграниці в тій справі приносять баламутні речі.

Перед конференцією в Ґенуї.

Суперечні вісти,

Коли має відбутися конференція в Ґенуї — досі ще не є певне. Берлінські денники доносять на основі відомостей з компетентних жерел, що німецький уряд одержав офіціяльне повідомлення про відложення ґенуенської конференції. Противно віденські часописи пишуть, що австрійський уряд не одержав ніякого повідомлення про відложення реченця цієї конференції. Натомість париські політичні кола твердять, що рішаючі кола антанти стоять при первіснім реченци скликання конференції на день 8. марта.

„Journal" приносить півурядову звістку з Льондону, що анґлійський уряд з огляду на останній упадок італійського кабінету вважає конечним відложення конференції в Ґенуї на дуже короткий час. Анґлія бажає, щоби праці знатоків розпочались в тім тижни, як тільки будуть покінчені праці міжсоюзної комісії для визначення основ консорції для відбудови Европи.

З Ватикану.

Папа Пій XI. за створенням світового миру

„Н. Фр. Прессе" в телеґрамі з Риму доносить, що папа приймаючи чолобитню дипльоматичного тіла у Ватикані заявив: „Ніщо не є так конче потрібне, як створення правдивого миру у світі, до чого покликані дипльомати".

Ґаспарі не уступає.

Згаданий часопис доносить дальше, що Ватикан здементує енерґічно подану французькою пресою поголоску про майбутнє уступлення державного секретаря Ватикану, кардинала Ґаспарі. Ця поголоска, що має походити з ліберальних кругів, скріпила тільки його становище. Тим самим і поголоска про іменовання париського нунція Череттія кардиналом, неправдива.

ИОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ.

6)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН.**

ПЕРША ПРОМОВА.

Пригадка і перегляд цілости.

(Продоження).

Далі давалося досі те обмежене образовання лише дуже малій скількости людей, що й звалися тому образованою верствою, але велика більшість, на якій властиво основується загальний характер, народ, був зовсім занедбаний тою штукою виховання та відданий сліпому припадкови. Ми хочемо при помочі нового виховання створити з Німців одну цілість, оживлену та надихану у всіх своїх окремих частях тою одною справою; наколи би ми одначе тут знову хотіли відділити образовану верству, пробуджену тим свіжо розвиненим нахилом морального признання, від верстви необразованої, і то та остання відпала би від нас та пішла би на страчення, бо надія і страх, якими тільки й можна на неї впливати, служили би не нам, а проти нас. Отже не лишається нам нічого иншого, як дати нове образовання без виїмку всьому, що тільки єсть німецьким, аби воно було не образованям окремої верстви, а стало образованням нації як такої, без ніякого впливу поодиноких її членів, аби в образованню сердечного замилування до правди зникли та затратилися всякі ріжниці верстов, які зрештою і далі можуть бути в инших областях розвою; і щоби таким чином зродилося не народнє образовання, а питоме, німецьке національне образовання.

Я вам покажу, що така штука виховання, як ми її бажаємо, дійсно вже знайдена і виконується в практиці, так що нам не лишається нічого иншого до роботи, як у себе її приймити, що, як я в горі обіцяв що до пропонованого засобу ратунку, не вимагає без сумніву більшого накладу сили, як можна вимагати її від нашого часу. До тої обіцянки я додав був другу, що в нашій пропозиції не має такої небезпеки, бо власна користь пануючої над нами сили вимагає радше спомагати здійснення тої пропозиції, як класти їй перешкоди. Я уважаю за відповідне зараз в першій бесіді висловитися ясно про той пункт.

Вправді дуже часто уживано в старі і в нові часи з успіхом штуки зведення та морального упокорення підчинених, як засобу власти; брехливими видумками та штучним замішанням в понятях і бесіді очорнювано пануючих перед народами, а народи перед пануючими, аби над розєднаними тим певнійше панувати, хитрістю розбуджувано та розвивано всякі похоти самолюбства та пихи, аби зробити підданих погірдливими і таким чином з певного рода чистим сумлінням їх розтоптувати: але се було би помилкою, що напевно провадить до нещастя, коли-б хто супроти нас, Німців, хотів пуститися на ту дорогу. Полишивши на боці страх і надію, звязок тої части заграниці, з котрою ми тепер піддержуємо зносини, спочиває на почуваннях чести та національної слави; але для німецького ясного ума стало се давно непохитним переконанням, що се пусті примари, і що слава цілої нації не вилічує з ран і каліцтва одиниці; і ми могли би, оскільки не мали би вищого погляду на життя, стати небезпечними проповідниками тої зрозумілої та непозбавленої деякої принади науки. Завдяки нашій властивости ми є добичею, яку приносить нещастє. Хоть і ми тим самим не стягаємо на себе ніякої нової небезпеки; лише через виконання зробленної пропозиції ми можемо стати корисною добичею: і тому заграниця, розуміючи свою користь і нею кермуючися, напевно схоче радше дістати нас другим, а не першим способом.

Особливо звертається моя промова тим предложенням до образова их верстов Німеччини, сподіючися бути передовсім для них зрозумілою і пропонує їм в першу чергу стати виконавцями того нового діла і таким чином поєднати світ з своєю дотеперішньою діяльністю, а з другої сторони заслужити собі її продовження в будучині. Ми побачимо в дальшому ході тих промов, що весь розвиток людськости в німецькій нації виходив до сього часу від народу, і що великі національні справи все приходили перед нього, і він їх полагоджував та передавав їх далі; що тим самим тепер перший раз пропонується образованим верствам первісне плекання національности, і що, коли вона приймуть сю пропозицію, то це станеться перший раз.

(Продовження буде.)

Політична свобода католиків.

Італійські денники пишуть, що папа має видати небавом енцикліку, в якій має вияснити внутрішно політичні проблєми. Папа признає католикам повну свободу їх політичних переконань, коли вони згідні з їх релігійною совістю. Одначе він стоїть виразно при принципі, що священики мусять повинуватися їх епископам.

Дописи з краю.

Кути пов. Косів.

(Віднова життя.)

Національна організація в Косівщині іде черепашиним ходом. Зложились на це загально відомі причини, які гальмують наше національне життя в цілім краю. Крім цього в Кутах, в тій закутині, відтятій кордонами від Буковини та Закарпатської України, а від свого краю браком залізничого получення, є ще своя питома причина: це недостача свого дому. 85 прц. Українців в повіті без своєї хати, коли 5 прц. сусідів має два величаві доми в Кутах і Косові. Та вина тут одної людини, що довгі літа згортала в свої руки народній гріш, а то з усяких фестинів, вистав з нагоди мирового свята, віч і т. д. той ці гроші змарнувала. І тепер у всіх важних хвилях приходиться нам іти з поклоном і великим грошем до тих, з якими нас нішо не вяже. Що важнійше. Усі національні свята та обходи мусимо відбувати при декорації орлів, червоно-білих хоруговок і т. и. і відчувати на собі пятно рабів.

Та мимо цих всіх перепон є спроби рушити з мертвої точки. Дня 1. січня уладжено спільними силами інтелігенції та міщан „Свято Просвіти“, яке було вістуном нового життя. В слід за цим пішли загальні збори учительської „Взаїмної Помочи“ на яких зродилась думка добровільними уділами всего українського учительства закупити на „дар Просвіти“ друкарню. Потім відбулись заг. збори читальні „Просвіти“ в Кутах, що займається уладженням бібліотеки, відчитів, спільних читань та приготованнями до обходу Шевченківського свята.

Найбільше заінтересування викликали віднова та загальні збори „Філії Просвіти“ та „Філії Сільського Господаря“, що відбулись 15. лютого ц. р. Важке економічне положення Гуцульщини гнало учасників і по кількадесять кільометрів на ці збори. Порішено в кождім селі оживити читальню та оснувати кооператив. В тій ціли зверненось до Краєвого Союза Ревізійного з просьбою вислати фахового референта, який обїхав би громади судового повіту Кути та на місци познакомив селян з цею важною справою. При філії „С. Г.“ відновлюється „канцелярію правної та господарської поради“, яка під проводом голови філії д-ра Литвиновича певно віддасть членам значні услуги.

Крім цеї органічної праці уладжено одну виставу та троє вечерниць з танцями, з яких дохід пішов на добродійні цілі. Згадана вистава складалась з кількох нових одноактівок, як „Не повелось“, „Перший голова Ревкому“ і ин. (одну, а це „Воєнну любов“, староство заборонило). Як шо у нас ще брак, то це політичної організації, до переведення якої треба би людини незалежної. Вправді є у нас 5 суддів-адвокатів, та ніхто з них не зраджує до цього охоти. — *Ц.*

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Преса.

Чого хочуть Галичане?

У варшавській „Українській Трибуні“ з дня 21. лютого с. р. поміщена статя М. Струтинського п. з. „Чого хочуть Галичане?“

Зазначивши коротко відношення галицького громадянства до москвофільської квестії як і до Росії взагалі, переходить автор до обговорення польсько-українського питання.

„В останнім тридцятиліттю спільного побуту разом в Поляками під австрійським дахом ми здобули цінний досвід: польська демократія, між хресними батьками котрої були Франко Павлик, О. Терлецький і ин., приходячи до влади, зробилася для нас куди більш безпощадним, неперебірчивим в засобах боротьби — ворогом, ніж перше всесильна польська шляхта. А піоніри українсько о відродження в Галичині на польську демократію покладали колись великі надії!“

Далі згадує автор про перфідну підпольну роботу тоїж самої польської демократії серед керуючих віденських кол і нач. австрійської військової команди, веденої в некористь українського населення у Сх. Галичині.

Праця та потягнула за собою численні переслідування і розстріли Галичан.

Статтю свою кінчить автор:

„Ніякі договори й гарантії тут не поможуть. Останній досвід: дружба Польщі з Головним Отаманом Петлюрою і ризький договір з большевиками.. Все у відповідний час Польща змагатиме до Андрусова. Без українських земель Польща мусить зійти до ролі третьорядної держави. З цею думкою не погодиться польський імперіялізм, що виріс під пруським і московським чоботом. Вже тепер, коли ще не сказане останнє слово в справі державної приналежности українських земель, коли в цій справі рішаючий голос мають західні держави, керовники польської політики всі свої сили звертають на зведення нас до ролі національної меншости на сутоукраїнських землях. Перед ніякими засобами не зжахується польський імперіялізм в змаганню до цієї мети. Нічого не навчив його досвід великої війни, нічим для нього примір світової потентатки — Англії. Тому для галицьких Українців немає ніякої затяжкої жертви, яку зжахнулисяб кинути на вівтар злуки з Великою Україною. Инакше ждалаб нас неминуча, повільна загибіль. Инакше ми булиб відсуннеі від участи в дальших змаганнях Великої України, а тим самим дозволилиб на дальше врастання в наші душі надзбручанських стовпів.

Не під московське євангелія пхаємо голови, тільки до злуки з материком українських земель змагаємо. Не ми можемо вирішувати відношення України до Москви. Його вирішить пробуджене море за Збручем Цьому рішенню ми піддамося без слова спротиву“.

Кл сичний „вуйт“ кс. Теодоровіча.

Львівська „Хвиля“ посвячує клясичному „вуйтови“ арцибіскупа Теодоровіча більшу статтю на вступі, в якій, між иншим, читаємо таке:

„В соймовій комісії закордонних справ уділив арцибіскуп Теодоровіч знаменної ради для розвязки східно-галицького питання. „Треба би арештувати ще тих і тих“ – радив один війт, по реляції о. Теодоровіча, а буде спокій на селі“. Та війтівська рада промовила о. арцибіскупови так далеко до переконання, що ужив її як головного арґументу, шоби переконати своїх товарищів в комісії, додаючи від себе ше тільки увагу, шо на його думку арештування роблять добре враження на українських селянах, бо переконують їх про силу польської влади.

Цей погляд в порівнанню з другими давніщими методами правління означує певний поступ. Були часи, коли серед володарів світа панувало переконання, що тільки покійні нешкідливі. Трівали вони навіть досить довго. Зайвим було би тут покликуватися на упертих цитат ночі св. Вартоломія для зілюстрування тих часів. Середновічна історія Франції та італійських державок та близша нам історія недавної Росії, рояться від примірів примінювання того прінціпу. З бігом часу і поступом цивілізації винайдено другі, менче кріваві засоби „успокоювання“ мальконтентів. Франція збудувала собі в тій цілк Бастилю, а Росія відкрила Сибір. З поза грубих тюремних мурів, з далеких сибірських тайґ не передіставався ні один голос невдоволення до світа живучих. Могила найшла свою цивілізовану конкуренцію, яка виперла її з уживання. До того щебля культурного розвитку дійшов „вуйт“ арцибіскупа Теодоровича. Що діялося і зайшло пізнійше, переспав. А може й не переспав і є тільки виною розвитку, що йдучи надто вузьким коритом, не дійшов іще до його віддаленого села, серед недоступних гір чи непроходимих багон. Колиб так — усім перепонам на перекір — кинути жмут проміння в ту країну, в цю твердиню законсервованого середньовіча?! Може би цей „вуйт“ злякався могильного відгомону власного голосу і запався би в землю, в ту саму, яка поглотила уже цілу його епоху!

Але ні! противно! мов Антей від дотику своєї матері землі, так

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Лист з Льондону.

Мітінґ.

Meeting у розумінню віча може мати стільки виглядів скільки значінь може мати анґлійське слово. Він може початись дружньою зустрічю і скінчитись поєдинком; може мати характер протестанського богослуження, або звичайних зборів, юрби злитої без своєї волі мов дві ріки.

З нечисленних анґлійських віч, на яких мені довелось бути присутним, я вибрав би одно — найчисленнійше та найсвятошнійше, як зразок своєрідного анґлійського мітінґу майже педаґоґічної вартости. Англійський Відділ Ліґи Націй улаштував мітінґ для пропаґанди своїх ідей в найбільшій льондонській салі Albert Hall, на більш ніж 6 тисяч людий. На черзі вечора були справоздання з діяльности Ліґи Націй за перший рік її істнування складені її анґлійськими делеґатами, дуже популярними та впливовими державними діячами, бувшими міністрами, та членами довіря уряду на протязі останньої війни, — далі: панеґіричні промови навіть таких опозиційних діячів та послів, які звикли ціле життя розторощувати все на гамуз довбнею критики

Особи, які мають пошану для принціпів, а тратять її супроти діячів, що мають принціпи для пошани, заявили би без вагання, що участь ще недавніх членів воєнного кабінету в пропаґанді ідей Союзу Народів є шпилем цинізму, або т. зв. анґлійської „гіпокризії“. Вони помилялись би, позаяк відмовляли би людині права переходити еволюцію ідей, коли вона є старим державним діячем. Анґлійська дипльоматія може почванитися перемогами завдяки своїй акробатичній молодечости невпинно схиленій до еволюції ненадійних, як століття революцій. Дипльомат на деякій стадії еволюції повинен розуміти, що еволюція належить не лише до абстрактних проблєм, а до сфери справ дуже практичних. І анґлійський дипльомат розуміє це так прегарно, що поруч пошани вікових традицій у себе дома, він уміє в закордонній політиці проповідувати всесвітний мир, скінчивши переможно довго підготовлювану ним всесвітню війну.

Цього домагається хід подій. А психольоґія юрби – для якої мітінґ є зразковим засіданням — домагається слів, які висловлювали би те, що живе в ній, як остання правда. І тому на анґлійськім мітінґу не чується ні одної артистичної, або фільозофічної промови на тему жахливої війни та поплутаного миру, Красномовство анґлійських дипльоматів визначується такою простотою, що діяч, який хотів би такими невибагливими словами скрити свою психольоґію, не був би дипльоматом. Ви слухаєте чисто ділового справоздання на чисто-ділову тему: — Братерського Союзу Всіх Народів. Ідеї та принціпи Союзу Народів є ясні та загально-доступні, як усі вселюдські ідеї – від перших слів Біблії аж до останніх постанов Інтернаціоналу зроджені такими загальними фактами, як утома по свіжій війні, недовіря супроти здобутків останньої війни, бажання вернутись до передвоєнних цін і потреба торозуміння з усіми, які є запорукою нашого істнування, себто навіть нашими вчорашніми ворогами. Промовці пригадують, що в нинішній добі, коли цілий світ горить ще від воєн та революцій і ось-ось перехибнеться — організація Союзу Народів не є легкою. Але правда й те, що організація, яку ще перед війною вважали фікцією на протязі першого року свого істнування зробила чимало... — на доказ чого екран показує картини із засідань Зїзду Союзу Народів у Женеві разом з цифрами, а промовець звертає увагу, що „витрати на орґанізацію Ліґи Націй у порівнанню з витратами на всесвітний воєнний буджет є смішно малими, – а це є переконуюче, бо промовляє до кожнього — до його кишені“.

Ідеї і їх наївно-щира форма нагадують соціялістичні збори із студентських часів. Старі ідеали соціялізму: братерство народів та вічний мир простягали перед нами всі можливости з виїмком одної: — великої світової війни, в якій основи нашої буденьщини підуть у переверт. Не диво, що від цьої одної знехтованої і одної реальної можливости все пішло до гори дном, а старі ідеї, з яких полишився хвіст та панахида, були похожі на себе як хвіст на панахиду. Старі соціялісти, які повтаряли ціле життя ті самі ідеї та прінціпи про одну велику Родину Рівних Народів зєднаної проти Упира Мілітаризму ставши в Росії у державної керми доглянули нараз який величезний вплив має на маси пропаґанда ідей при помочі військової залізної дисципліни, гармат та орґанізованого державного насильства. Старі анґлійські дипльомати, які працювали ціле життя для військової залізної дисципліни, гармат та орґанізованого державного насильства, доглянули нараз підчас війни і по ній, (коли програли її вийшовши з неї переможцями), який величезний вплив має на маси пропаґанда ідей при помочі мітінґів на тему братерства, рівности, миру та примусового розброєння всіх народів.

Бреніли ще в ухах гасла свіжої української революції. На початку Свободи був Мітінґ. Вмер від Мітінґу цар, вмерла і наша Революція

цей „вуйт“ від подиху народово-демократичної ідеольогії виріс, змогутнів і з монументальної висоти, устами арцибіскупа Теодоровича голосить польському соймови і цілій Польщі свою випробувану політичну мудрість, що тюремні крати є знаменитим средством на успокоєння невдоволених...

Чи є инше средство на успокоєння населення, як тюрма?

Так устами арцибіскупа Теодоровича, який є головою і мізком народово-демократичної партії — радить польському народови „певєн вуйт зе всі“ і раду цю, як самоцвіт в містерній оправі своєї ельоквенції складає в дарі своїй батьківщині священик-посол.

Коли десь там душі Муравєва, Плєве і Столипіна покутують за гріхи, яких накоїли на цьому світі, нині мають вони субстрат, для жадання ревізії присуду, який їх обманював. Щож гіршого робили вони на тій землі як те, що по свойому „успокоювали“ невдоволених? За що прикіпіло до них пятно варварських реакціоністів, коли нині по стільки літах підіймається їхніх прінціпів не хто инший як „певєн вуйт“, що умів переконати „самого“ арцибіскупа Теодоровіча... Але треба той прінціп видвигнути високо, щоби видів кожен з близька і з далека.

Крім того,.. на будову нової Бастилі пора виявляється дещо спізненою“.

Історія конфіскати календаря „Просвіти“ за 1922 р.

Матір галицько-українських товариств „Просвіта“, що істнує від 1868 р., випустило досі 44 річників свого календаря, що були настольною книжкою нашого народу і його головним просвітителем і інформатором. На протязі цього довгого часу була всяка влада і був ріжний режім, але календаря „Просвіти“ не чіпали. Лиха доля не пощадила по раз перший календаря „Просвіти“ доперва під новою сусідською владою. Ілюстрований Народній Календар товариства „Просвіта“ на звичайний рік 1922 підпав конфіскаті. Рішенням окружного суду карного яко трибуналу пресового з 3. грудня 1921 ч. спр. Pr. 462/2/21 затверджено конфіскату цього календаря, що її зарядила прокуратура.

Справа конфіскати перейшла на судову дорогу. Внесено спротив, в наслідок чого відбулася в днях 27. грудня і 31. грудня 1921 та 4. січня і 10. січня 1922 устна розправа перед карним трибуналом у Львові. В склад трибуналу входили як предсідатель радник Невядомскі, як вотанти радники Маєр і д-р Соха. Прокуратуру заступав прокуратор Сопотніцкі, а товариство „Просвіта“ адвокат д-р Степан Баран.

Протягом цих чотирох днів розправи відчитано всі сконфісковані уступи, а по кождім уступі забирав слово прокуратор з довшою промовою, виказуючи знамена злочину чи провини у змісті сконфіскованого уступу. А цих параґрафів була ціла низка. Був очевидно майже всюди сакраментальний § 65 а) і § 65 б) зак. кар. (злочин заворушення публичного спокою), були провини з § 300 зак. кар. (провина зневажування заряджень властей і підбурювання проти них), з § 302 зак. кар. (провина підбурювання до неприязних кроків проти народностей), з § 305 зак. кар. (провина захвалювання ділань противних законови) і переступства з § 308 зак. кар. (розсівання фальшивих непокоячих вістей). По промові прокуратора забирав голос д-р Баран і розбираючи точно сконфіскований уступ у звязку з цілостю статті, виказував безпідставність конфіскати з причини браку єства каригідного вчинку у сконфіскованих уступах. І так було в кільце двайцять кілька разів. Старичок прокуратор, що сам і конфіскував календар, часто вважав за відповідне реплікувати на виводи д-ра Барана, так боявся о це, щоби трибунал, з якого ні оден член не знає й не розуміє майже зовсім української мови і ледви може з незвичайним трудом пересилябізувати — в додатку з карикатурними перекрученнями — український друк, не зніс конфіскати.

І в чім лежали злочини, провини і переступства? Звичайно у річах, які вже переходили сотки цензур, навіть сучасної польської. І так сконфісковано часть українського національного гимну „Ще не вмерла Україна“, що його співають в Галичині від слів „від Сяну“ — до „нікому“ та від слів „За Карпати“ (злочин з § 65 а) з. к.). У пісні „Не пора“ сконфісковано одно відоме слово, що було означене точками і „ови“ (§ 302 з. к.). Сконфісковано в цілости знану історичну пісню з часів Хмельниччини „Гей не дивуйтесь добрії люди“ (§ 65 а) з. к.). Сконфісковано пять останніх стрічок пісні „Ой та зажурились стрільці січовії, як Збруч річку проходили“ (§ 302 з. к.). В статті „Наш прапор“ сконфісковано уступ, в якому описується державний герб Західньо-Української Народньої Республики (§ 65 а) з. к., замах на цілість польської держави), хоч такий опис перейшов цензуру в календарях „Просвіти“ вже за польської влади. З вірша „Галичанам“ сконфісковано стих від „Росте“ до „шаблюки“ (§ 305 з. к.). З вірша Івана Франка „Новітні Гайдамаки“ сконфісковано аж 36 стихів від слів „ой вдарили“ до слів „на завше“ (§ 65 а) і § 302 з. к.).

В статті „Нові держави“ сконфісковано статистику земель і населення етнографічної Польщі та статистику Лемківщини, Східної Галичини і Холмщини (§ 65 а) з. к.), хоч вона відома з офіціяльних польських джерел і згадку про окупацію. В статті „Боротьба з неграмотністю“, в якій автор обговорюючи неграмотність українського населення, доторкається її причини і приходить до висновку, що невідрадні політичні відносини, серед яких жив український народ цього краю за колишньої Австрії та невідповідне поведення верховодячого тоді в краю польського чинника спричинило усю застрашаючу неграмотність та каже, що тільки вільна українська національна школа зможе усунути цю страшну язву. І ця холодна річева критика підпала знова під § 65 а) і § 302 з. к.!

Підпала конфіскаті також значна часть статті „Що треба читати“ (§ 302 з. к.). Автор обговорює тут потребу поширення знання серед народу при помочі бібліотек, читалень, книжки і преси, виказуючи, що добра книжка і освіта покаже народови шлях до правдивого добра. Доторкуючися болючого для нашого народу питання кольонізації, каже, що коли би народ був просвічений і свідомий, то не було би таких практик, які роблять сьогодня Поляки з Українцями. Хоч зміст статті є високо гуманний, то мимо цього счеркнув її в більшости оловець прокуратора.

В статті „Що нам робити“ на стор. 125 счеркнено одно слово перед словом „опіці“ (§ 302 з. к.), якого легко догадатися, бо виплиecon зі змісту, отже конфіската цього слова була злишна.

В статті „Холмщина і Волинь“ сконфісковано ряд ус упів (§ 65 а) з. к.), між иншим уступ, що Холмщина і Волинь творили разом з Галичиною в рр. 1200—1340 галицько-володимирську державу та всі згадки, що відносяться до характеристики на основі фактів польської влади до українського життя і населення на Холмщині і Волині.

Прокуратор не пощадив і статті „Київські Січові Стрільці“ і сконфіскував уступ про мирну працю стрільців для соборної самостійної України, та також уступ про боротьбу стрільців на Волині і в Галичині (§ 65 а) з. к.).

В статті „Ірляндія“ сконфісковано уступ з порівнанням долі Ірляндії з нашою і уступ про це, що українська шляхта і міщанство перейшли в польський табор (§ 65 г) зак. кар.).

В статті „Австрія“ сконфісковано уступ про це, що розвиток українського народу в Австрії ішов проти волі і в супереч бажанням Поляків (§ 302 з. к.).

(Докінчення буде.)

А проте: без мітинґу не було би Рівности. Наші революціонери всіх партій, званих згідно з „поступом“ демократичними, найкраще думають збірним мізком: таким робом яканебудь чужа думка стає матеріялом для опозиційних арґументів. На нашому мітинґу є на тисяч більше ідей ніж на анґлійському, на якому є лише одна; за те всім нашим ідеям, які оплескує тисячна юрба, бракує одного, що приносить з собою анґлійська юрба — збірної волі. Згадка про чванькувату фразу, що наші патріотичні революціонери (себто революційні патріоти) боролися і борються на далі лише за одну ідею: самостійну українську державу — сама згадка про це коле на анґлійськім мітинґу як анґлійський сарказм. Була Ідея, є Ідея і полишиться лише Ідея; немов би в книжці Геґля. А за формою держави, самостійности, а може з українства доведеться пошукати хіба в книжці віршів Шевченка. Український соціялізм, вихований на мітинґах, лякався буржуазних ідей, до яких належала також держава, національність і самостійність. Анґлійський консерватизм вихований на фактах самостійности нерозвинених народів не лякається соціялістичних ідей про вічний мир та братерство розброєних народів.

Можна прегарно міркувати нищком про ці ріжниці на мітинґу, який буцім-то зовсім не ріжниться від наших, коли ще раз проголошує необхідність знищення деяких основних ріжниць між народами. Слухаючи Анґлійця маємо важке, корисне і ясне завдання: перекласти широкі ідеї на мову практичних наслідків корисних для анґлійської держави, анґлійської національности і анґлійської самостійности. Це є більше переконуюче ніж сам мітінґ. Мітінґ переконує лише однодумців.

Взаємини між світом духових сил людини і світом фізичної сили є такі заразливі і такі невідхильні як невідхильним є заразливий вплив одиниці на юрбу і юрби на одиницю. Члени мітінґу: слухачі та промовці, шукають орудників, якими можна би слову надати форму діла а діло схопити в слові.

Коли буржуазний імперіяліст або соціялістичний апостол перемірковують на мітінґу доцільність „вічного миру“ вони мусять перш усього уявляти собі, що між словом та ділом нема ніяких ріжниць.

. . . .

Слава є поклоном людині або за те, що людина була подібна до такої великої скількости инших людий або за те, що була така ріжна від загалу. У чужій славі звеличуємо власний образ: дійсний або уявлений, нехтуючи в ній те, завдяки чому вона зродилась: талант. Ось чому мені особисто неприємно було би стояти восковою фіґурою ще за життя а по смерти лежати безсмертно при воскових церковних свічках.

Метрикальні містерії.

Староство в Городку вислало до усіх греко-українських парохіяльних урядів в повіті таке письмо:

Starostwo w Gródku Jagiellońskim L. 5/pr, Gródek Jagielloński, 17. stycznia 1922. Do Wielebnego gr. kat. Urzędu parafialnego w (do wszystkich). Ponieważ niektóre Urzędy parafialne obrz. grecko-kat. prowadzą księgi metrykalne w języku ukraińskim, co sprzeciwia się obowiązującym przepisom, przeto przypominając ważne dotychczas rozporządzenie b. austr. ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 16. września 1875, L. 1767. (ogłoszone w Dzienniku ustaw i rozporz. kraj. Nr. 66. z r. 1875) a zarządzające prowadzenie ksiąg metrykalnych w języku łacińskim, — zakazuję na podstawie §. 7. rozporządzenia cesarskiego z d. 20. kwietnia 1854. Dz. pr. p. Nr. 96. prowadzenia ksiąg metrykalnych w języku ruskim i polecam Wnemu Urzędowi parafialnemu, ażeby odtąd do tego bezwarunkowo się stosował, a to pod zagrożeniem skutków karnych przewidzianych w powyższem rozporządzeniu.

Zaznaczam przytem, że wyciągi metrykalne, które winny dosłownie zgadzać się z wpisami metrykalnymi, mają być także wygotowywane wyłącznie tylko w języku łacińskim.

O ile zaś używane przez tamt. Urząd parafialny formularze (druki) wyciągów metrykalnych zawierają nagłówki, to i te mają być wypełniane również w języku łacińskim, a znajdująca się w nagłówku rubryka „Państwo“ ma być wypełniona zgodnie z faktycznym i prawnym stanem „Respublica Polonia“.

W końcu zwracam uwagę, że Urząd parafialny, występujący w charakterze urzędu metrykalnego, mającego poruczony sobie od Państwa zakres działania, posługiwać się ma w korespondencyach z Władzami państwowemi językiem polskim jako językiem urzędowym tych władz, wprowadzonym w wewnętrznej służbie rozporządzeniem b. austr. ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 5. czerwca 1869 l. 2354 (ogłoszonem w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych Nr. 24 z 1869 r.)

Wzywam więc Wny Urząd parafialny, aby odtąd do tego ściśle się stosował.

Radca Namiesnictwa i Kierownik Starostwa Wrześniowski.

Анульовання поконскрипційних репресій?

Одержуємо до помішення відпис ось такого обіжника польського президента міністрів Поніковского:

Prezydent Ministrów R. P.
Nr. 1220.

W sprawie niewsłaściwego zużytkowania wiadomości zebranych przy spisie ludności.

Warszawa 31 stycznia 1922.

Okólnik Nr. 6,

Do wszystkich PP. Ministrów i Prezesów Rządu w Warszawie.

Min. Spraw wewn. pismem z 18 stycznia 1922 Nr. A. O. 3732 zawiadomiło mię na podstawie danych dostarczonych mu przez Główny Urząd Statystyczny, że poszczególne władze i urzędy stosują represje do osób, które przy spisie ludności nie przyznały się do obywatelstwa polskiego, a w szczególności zużytkowują zeznania złożone przy spisie ludności za podstawę do wytoczenia przeciw zeznającym dochodzeń dyscyplinarnych karnosądowych jakoteż do zwolnienia z posad urzędników państwowych, zamknięcia płac emerytalnych, pensji wdowich, sierocych i t. p. Represje takie miano stosować do funkcjonarjuszów państwowych poszczególnych resortów, duchownych emyrytów i t. d. Odnosi się to również do władz prokuratorskich, które wdrażały przeciw osobom, deklarującym się przy spisie ludności jako „ukraińcy“ „obywatele wschodniej Galicji“ i t. d. dochodzenia karno sądowe.

Zwracając uwagę na postanowienia ustawy z d. 21 października 1919 (Dz. U. R. P. 85 p. 464) o organizacji statystyki administracyjnej, w myśl której deklaracje poczynione w czasie spisu mogą być używane tylko do celów statystycznych i nie mogą być udzielane władzom publicznym ani osobom prywatnym w innym celu oraz na § 7 rozp. Rady Min. z dnia 9 czerwca 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 368) według którego deklaracje te nie mogą służyć za podstawę do nakładania podatków, przeprowadzenia rekwizycji lub wytaczania dochodzeń sądowych lub administracyjnych, zaznaczam, że przedstawione powyżej postępowanie władz jest sprzeczne z wspomnianymi przepisami prawnymi a zatem niedopuszczalne.

Komunikując powyższe proszę o zawiadomienie, czy Pan Minister (Prezes) nie wydał ewentualnie rozporządzenia odmiennego o treści niniejszego pisma i czy władze lub urzędy mu podległe nie postępowały w analogicznych wypadkach niezgodnie z wyżej przytoczonemi postanowieniami prawnemi, a w danym razie jakie zarządzenie tych władz doszły do wiadomości Pana Ministra (Prezesa).

Prezydent Ministrów
(—) *Ponikowski.*

РІЖНІ ВІСТИ.

Кабінетна кріза в Італії.

Кабінетна кріза в Італії триває дальше. Як довідуються віденські денники, президент палати послів Де Ніколя не прийняв місії створення кабінету. Цю місію поручив король Орляндови. Італійські політичні кола переконані, що Орляндови вдасться створити кабінет.

З Горішного Шлеська.

Представник Англії в міжсоюзній комісії в Оппельн сер Геральд Стюарт виїхав на кількатижневу відпустку до Льондону. Його буде заступати генерал Геннікер. Поголоски начеб сер Стюарт не мав вже вернути до Оппельн, безпідставні.

Німеччина візьме участь у відбудові середної і східної Европи.

„Brl. Ztg. a. M.“ довідується, що кількох відомих німецьких банкирів і фінансістів є в дорозі до Льондону. Вони мають взяти участь в нарадах міжнародної фінансової консорції для відбудови середної Европи і Росії. Досі Німеччина не одержала запрошення до співучасти в цій консорції, одначе надіються, що ці передвступні переговори поміж Англією і Францією доведуть до оконечного рішення і запрошення Німеччини.

Поїздки дипльоматів.

Д-р Бенеш виїхав з Льондону і через Париж удасться до Риму. В поворотній дорозі д-р Бенеш задержиться в Люблянї, де стрінеться з південно-слов'янським премєром Пасічем і міністром для загр. справ Нінчіцем. Генерал Ноле, предсідник міжсоюзної контрольної комісії виїхав дня 21. ц. м. з Парижа до Берліна.

Замах на Гортія?

Віденські часописи помістили поголоску, що на регента Мадярщини виконано замах, який не вдався. Мадярське кореспонденційне бюро цю поголоску рішучо заперечує.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Терпіння поклонника театру.

Моя мрія сповнилася. Минулої суботи наш театр виставив „Візника Геншеля“. Актори й аматори під проводом божеського Загарова грали як артисти.

Та не можна сказати, що пробування в нашім театрі приносить з собою надзвичайні приємности. Не вдаючись в розгляд гри аматорів, акторів і артистів, бо це до мене не належить, а зрештою — як каже св. письмо — чоловік не живе лише духом — я дозволю собі поглянути без побільшаючого шкла на ту недухову сторону театрального глядача.

Тиждень наперед прочитав я, що вистава „Візника Геншеля“ відбудеться в суботу, 18. лютого, точно о год. 7·30. Через кілька днів повторював я цю годину, щоби, Боже борони, не прийти до театру о 8-мій годині, як це було давнійше, і тим самим не втратити цілого першого акту.

На нещастя, в ту суботу припало аж пять засідань, на котрих треба було сушити собі голову справами всіх сучасних поколінь, — від немовлят до вислужених стариків. Та я дав собі раду. На одно засідання не піщов, друге опустив, про третє умисне забув, четверте розігнав точно о год. 7·15, виголосивши передтим настроєво-патріотичну промову про святий обовязок всіх правдивих і фальшованих патріотів хоч в суботу заглянути до українського театру — так само, як кождої суботи обовязково заглядається до шиночку. Ріжниця тільки та, що шинок коштує десять разів більше.

Моя промова мала успіх, бо з цілого зібрання аж двох нас досіло трамваю, вичисливши, що точно о год. 7·30 будемо в святині штуки. І справді, в означений час входили ми до грубо засніжених сіней будинку при вул. Шашкевича, сильно грюкаючи о підлогу чоботами і тим способом нагадуючи колядників з „Ой, не ходи Грицю“.

Митю кинулись ми до роздягальні, а потім роздумалися. Може краще таки в плащах податися на салю, може там холодно. Пускаємось на сходи, та тут виростає перед нами якийсь великан і громовим голосом а la Ясень-Славенко проголошує свою заяву, що — мовляв — в салі горячо, нікому не вільно входити в плащах до театру. Треба було завернути до роздягальні.

В маленькій кімнатці міститься „ґардероба“. Є це кілька дрантивеньких вішалок, уставлених густо одна біля одної, відгороджених від „публики“ заставками-дощинками, нерідко перетиканими вистаючими цвяхами. На цілу „ґардеробу“ є тільки дві референтки, мабуть на те, щоби собі взаїмно перешкоджувати. Заки „клієнт“ зможе віддати за оплатою свій плащ в певний сховок, мусить виждати що найменше чверть години. При тім мусить уживати всіх заходів, можливої протекції, просити, переконувати, підхліблюватися. Одночасно потерпає, що ануж вдарить третій дзвінок, після якого вступ на салю безумовно заборонений. Тримаючи чверть години свій плащ в руках, поклонник театру так змерзне, що йому зовсім відпадає охота позбуватися теплої загоротки. Але згадка про рішучий і аподиктичний приказ театрального кербера відбирає нещасному „клієнтови“ охоту входити з ним в які-небудь непорозуміння.

Зі мною було ще гірше. Виждавши чверть години в черзі, тупаючи ногами, щоби огрітися, втираючи ніс і посилаючи благальні погляди в сторону камінно-непорушимої референтки „ґардероби“, я постановив спробувати щастя на власну руку. Одним надлюдським зусиллям був я за барієрою, та нагло як довгий повалився на землю. Я не знав, що ту утлу барієру підпирається дошкою, на якій красується величезний бритналь. І от я зачепив за обритналену, кажучи метусівським висловом, дошку-підпору, зашпортався і впав на землю. Не велика біда, що бритналь здер мені шкіру на коліні, але я ймився за голову, коли побачив, що мої одинокі сподні теж потерпіли, а саме роздерлися біля коліна на 5 цалів завдовжки.

Та не було часу лементувати, бо вдарив дзвінок. Мабуть третій — подумав я, і митю кинувся на сходи. Я найшов своє місце, стратувавши тузін нагнітків і нарушивши кілька пар колін, застібкою споїв дві поли моїх розфалатаних сподень, прибрав відповідно приємну міну, щоби вклонитися свому начальному і підначальному редакторови та дожидав початку вистави. Була точно 8. година.

Думаю собі: хоч з перепонами, а все таки не втратив я початку вистави.

Розглядаюся. Входять відповідно спізнені рецензенти польських і жидівських ґазет. Приставляють їм крісла на самій середині коридора в салі. Наш рецензент шось балакає з п. Гешелєсом. Театральні глядачі сидять в плащах, кожухах і шубах поруч панночок і пань в прозорo-кокетливих блюзках.

За мною хтось завзято тупцює ногами. Якийсь знак — думаю собі — або боротьба невинно поплутаних ніг. На моє здивовання бачу, що й моя сусідка теж стукотить ногами.

— Що за мара? Я свої ноги держу в приличній віддалі, ніяке поплутання неможливе.

Придержуючи одною рукою траґічно роздерте місце своїх сподень, звертаюся з усмішкою, переповненою аксамітною мягкістю á la арциб. Теодоровіч, коли говорив про доєння кіз, pardon! — про конечність — арештів серед Українців і ціджу слова:

— Перепрашаю вас пані, чи ви може пригадуєте собі лекцію танців?

Моя приємна сусідка буркнула з пересердя:

- Яж чекаю тут вже три чверти години і змерзла як на Йордані.

А й справді! Заклопотаний про недолю своїх сподень я забув, що мої ноги одубіли з зимна.

Починаю й собі тупцювати ногами при акомпаніяменті здорового кашлю. Згодом чую, як холод проймає моє тіло. Трясуся, але не подаюся. Щоби забути холод, висилаю проміння своїх приманчивих усміхів на право й на ліво.

— Ви чого кривитеся? — питає мене сусідка.

— Я усміхаюсь — відповідаю тремтючо.

— То так виглядає ваш усміх?

Замовкаю. В салі переливаються сміхи, шепти, гутірки. Та над всім царюють згармонізовані вибухи кашлю. З початку то виглядає, як поодинокі крісові вистріли, опісля зливаються в хор скорострілів, а вкінці ціла саля перемінюється в торговицю. Із всіх усюдів доноситься рев у відповідних скалях, відтінях і ґрадаціях.

Деякі меткійші шнурком подаються до „ґардероби“, додають референтці ще стільки за випозичення власних загорток і вертають на салю, закутані від стіп до голови.

Година 8½. Значить, тепер повинен би кінчитися другий акт. Тимчасом про виставу ні диху. Навіть я, чоловік досить велерічивий, визбувся усіх компліментів на адресу своєї сусідки, які тільки знав, чув, читав і міг скомбінувати. При тім говорив я з деякою жеманністю (цей вислів засвоїв я собі з багацтва великої русской культури!).

— Ви чого так дзвоните зубами? — питає моя сусідка. — Ви змерзли? Можу вам позичити одну полу свого светера.

Знов замовкаю, коли маю дзвонити зубами. Думаю собі, що добре було би перейтися, а тоді хоч ноги дещо розігріються. Вдаю, що хочу віддати пошану одній діячці з революційного „Союза Українок“ (подумайте, без надмірного перестраху перед грізним поліційним комісарем вона співала „Не пора“!) і прямую під кальоріфер. Якийсь добродій засів там місце, обливається потом і стогне, Але не рушається, як Симеон Стовпник. І справді я трохи розігрівся, але — вернувши на своє місце, змерз ще більше.

А про виставу ні ду-ду. Тільки ізза куртини доносяться якісь голоси, бють молоти.

Думаю собі, певно „Візник Геншель“ буде відкликаний, як це дуже часто трапляється в нашому театрі, а замість нього будуть інсценізувати „Каменярів“ Франка. Бо й щож означувалиб ті молоти, що вже більш години стугонять за куртиною. Правда, трохи за довго, але невиключене, що в тій виставі треба викликати враження футуристичними засобами.

Та за хвилю довідуюся, що ні, то таки приготовлюють інсценізацію на „Геншеля“. Власне домальовуються декорації, збивають ліжко, на котрім має вмирати перша жінка Геншеля і т. д. Мій Боже! Там за куртиною йде жива майстерка, а публика нудиться Я дуже люблю приглядатися майстерці. От коли відкрили куртину, то все було би інтереснійше. Одні подивлялиб майстерку акторів, а инші може й помогли би, на салі було кількох визначних ремісників.

Зближується 9-та година. Дванайцятий раз вдаряє дзвінок (тепер буду знати, що вступ на салю безумовно заборонений після 12-го дзвінка), моя сусідка зітхає як льокомотива і починається вистава.

На першій павзі якась непропаща сила жене мене до убікації, де на клаптику паперу чорніє напис: „Панове“. Зараз за дверми салі пропадаю в клубах циґаретного диму. Пробираюся при допомозі ліктів до обляженого місця. З трудом промощую собі дорогу. Та тут і край. Нема ніякої змоги дібратися до близче означеного місця. За

дверми цеї культурної убікації просто море. Вода вище кісток. Пробую йти на запятках. Не ведеться. Чую, що мені робиться мокро, а одночасно в ніс вдаряє страшний сопу. Я похилився і мало не впав.

Огірчений на світ і життя, вернув я на салю. Нема иншої ради, треба — — видержати.

— Чуєте, як заносить чимсь неприємним? — каже моя сусідка.

— Ні, нічого не чую! — відповідаю скромно.

Починається другий акт. Але щож це? Замісць на сцену, всі сусіди звертають свої очі на мене, крутять головами, щось шепочуть, а моя сусідка запхала ніс в рукавичку і сидить ні жива, ні мертва.

Ці настирливі погляди починають мене бентежити. Що я зробив такого? Дивлюсь на сцену а п. Зібенгар теж хапається за ніс. Тепер мені ясно! То наслідки моеї впертости дібратися до центрального місця культурної убікації „Панове".

Прожогом метнувся я з салі і побіг до хати. Перемерзлий, одубілий і осоромлений через здміністрацію театру, я відходив від змислів. Крім того втратив сподні.

На другий день прийшов лікар і ствердив сильну перестуду, закатарення обох легких, дихавицю і т. п. І знов коштував мене лікар і ліки. Не знаю, коли встану з ліжка, але знаю, що „Візник Геншель" коштував мене дорого. А шкода, що я не міг бути до кінця. Кажуть, гарно грали!

Харлампій Джиґун.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Заворушення в Індіях.

Айльвайс (ПАТ). Радіо. „Таймс" доносить із Бомбею, що заворушення в Індіях щораз більше поширюються і стаються все грізніші.

Конференція Л. Джорджа з Поанкаре.

Льондон. (ПАТ.) „Дейли Кронікел" доносить, що Л. Джордж і Поанкаре мають відбути в Парижі конференцію дня 25. ц. м. Наради будуть мабуть відноситися до усталення речення скликання конференції в Ґенуї.

Японія на конференції в Ґенуї.

Париж. (ПАТ). Радіо. З Токіо доносять, що японське правительство прийняло запрошення італійського правительства на конференцію в Ґенуї.

Відложення ґенуенської конференції.

Рим. (ПАТ.) Стефані. По всякій правдоподібности генуенська конференція буде відложена, але на дуже коротко. Замість 8., відбудеться вона 14. або найпізнійше 23. марта. Відложення конференції конечне зогляду на нескінчені ще приготовчі праці.

Конференція малої антанти відложена.

Берлін. До „Берл. Тґт." доносять з Білгороду: Півурядова „Трибуна" довідується, що заповіджена конференція малої антанти буде відложена наслідком сподіваного відложення ґенуенської конференції. Всетаки відбудеться передвступна конференція в Люблянї 27. лютого по повороті Бенеша з Льондону. Візьмуть у ній участь Бенеш, Пасіч і югославянський міністер загр. справ Німоїч. Бенеш здасть звіт зі своїх нарад в Льондоні і в Парижі, а Пасіч зі своєї конференції з Браціяну в Букарешті. Потім обговорюватимуть положення малої антанти і її будуче становище в справах актуальної европейської і світової політики.

Наради знатоків союзних держав.

Ліфилд. (ПАТ.) Французьке правительство вишле на другий тиждень своїх представників на зібрання знатоків, що мається відбути в Льондоні і розглянути прелімінарийні зарядження щодо генуенської конференції.

Недуга предсідателя Ради С. Народів.

Айльвайс. (ПАТ). Радіо. Бразилійського посла в Парижі і предсідателя Ради Союза Народів Да Кунгу навістив атак паралїжу.

За визнання незалежности Ірляндії.

Деблін. (ПАТ). Вольф. Сьогодні зібрався конвент організації сінфейнерів під проводом Де Валери, щоби ухвалити, чи конвент має згодитися на англійсько ірляндський договір. Де Валера предложив резолюцію, котра м. и. каже, що поки не є полагоджена справа міжнародного визнання Ірляндії незалежною републикою, організація сінфейнерів буде дальше працювати, щоби здобути таке визнання републики. При найблизших виборах до парляменту попре організація, лише таких кандидатів, котрі зобовяжуться не зложити присяги на вірність королеви і не признати приналежности Ірляндії до британської корони.

Боротьби в Ірляндії.

Льондон. (ПАТ.) Радіо. Вчера прийшло в Дебліні до стрілянини. Сінфейнери ранили тяжко одного поручника і кватирмайстра сержанта. Черчіл заявив в палаті громад, що від 6. грудня, цебто від хвилі підписання перемиря сінфейнери виконали 82 напади на поліцію і 34 на військових, при чому згинуло 13 осіб, а 36 було ранених.

Воздушна катастрофа.

Норфолк (Вірджінія) (ПАТ.) Воздухоплав до кермовання „Рома" закуплений недавно італійським правительством — спалився наслідком експльозії підчас лету. З 50 осіб, що були на покладі воздухоплава, згинуло 35. Крім цього румовища воздухоплава, падаючи на казарми придусили 12 осіб.

НОВИНКИ.

— **Не вільно опікуватися дітьми і молодіжю!** Філія Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодіжю в Янові одержала на своє подання в справі затвердження статуту тогож товариства таку відповідь: Starostwo w Gródku Jagiellońskim. L. 17539. Gródek Jag. 9. listopada 1921. — Do Założycieli stowarzyszenia „Filia Ukraińskiego Krajowego Towarzystwa ochrony dzieci i opieki nad młodzieżą" do rąk Wielebn. księdza Józefa Aleksandrowicza, gr. kat. proboszcza w Janowie. — Na podanie z dnia 5. maja 1921. wystosowane do Namiestnictwa o zatwierdzenie statutu Filii wyżej wymienionego stowarzyszenia w Janowie, zawiadamiam, że Wydział Prezydyalny Województwa Lwowskiego reskryptem z dnia 19 październia 1921. L. 94449/Prz. 2357 nie zezwolił na zawiązanie tego stowarzyszenia, ponieważ osoby podpisane na podaniu nie dają dostatecznej rękojmi, że stowarzyszenie będzie prowadzone prawnym sposobem i że nie będzie nadużywane do celów politycznych. Wskutek tego zarządzenia zakazuję rozpoczęcia działalności stowarzyszenia a to pod rygorem następstw ustawą przewidzianych. Przedłożone egzemplarze statutów zatrzymano w tutejszych aktach. — Radca Namiestnictwa i kierownik Starostwa: Wrześniowski.

— **Не можна писати по українськи!** З Бережан доносять: О. І. Залицький пішов до податкового уряду в Бережанах за місячною платнею. Коли урядник побачив квіт, писаний по українськи, заявив, що не видасть грошей, бо по українськи в Польщі писати не вільно. Священик мусів написати квіт по польськи. (ВП.)

— **Польська почта.** „Wiek Nowy" містить уступ про індоленцію польських почт, через яку терпить найбільше преса, не тільки ізза спізнень всяких інформацій, від дописей аж до депеш включно, але також і через неточне доручування ґазет читачам. Головну вину складає на провідника почт, вшехпольського манекіна, який допустив до урядів лише „своїх" людей, не глядачи на їх фахові кваліфікації і образ вання, а до того приймив ще б. російських почтовців, які побіч турецьких стоять на останньому місці. Далі робить почтовому зарядови ряд слушних замітів, пр. чому не доручається посилок в неділі і свята, через що терпить торговля і промисл, яким шкодить всяке спізнення. Також приватні адресати поносять шкоду через спізнене нераз о 36 і більше годин доручення писем. Не помагають тут і високі оплати експресових листів, бо їх трактують безсовісні урядники на рівні зі звичайною посилкою. Найсумнійшим обявом такого стану — пише Wiek — є це, що як безумне замкнення границь спричинило нечуване паскарство з усіма його деморалізуючими і корупційними наслідками, так і збільшується перевіз листів приватною дорогою, через що ликує т. зв. пантофлева почта.

— **Рівень польської ґімназії в Бучачі.** „Дзєннік людови" доносить, що найфатальнійше випала піврічна клясифікація в бучацькій ґімназії. Прим. в осьмій клясі на 21 учеників двійку одержало аж 13! Подібно і в инших клясах число „двійок" перевисшає 50 процент учеників. Польські професори — пише „Дзєннік л." — очевидно не здають собі справи, що такий клясифікацийний вислід кидає найгірше світло на їх учительсько-педагогічні кваліфікації.

— **Дорожнеча в Польщі,** яка осеню м. р. дійшла до кульмінаційної точки а потім через деяку звижку польської марки потрохи устала, починає тепер знову зростати і то до первісної висоти. Польські міністри і фаховці з Міхальским на чолі нараджуються день у день над способами, як би запобігти тому лиху, та позитивних наслідків тих нарад не має.

— **Шляхетські примхи** Пан Вєльопольскі обидив в жарті паню Пшилуску. Пан Пшилускі вдарив пана В. шість разів по шляхецькім лици. Пан В. застрілив пана П. в поєдинку.

— **Посилав до себе гроші.** На днях арештовано під Львовом Яна Бжезіну, бувшого почтового функціонаря, який на спілку з другим (ще не висліджением) почтовцем фалшував грошеві перекази, вимазуючи імена властивих адресатів і вписуючи свою адресу на фальшиве назвиско Казимир Міхалоскі. Тим робом він побрав 50 тисяч марок.

— **„Тягну" данину.** З Брусного старого к. Цішанова доносять, що на село наложено вже данину, хоч воно знищене і спалене підчас війни. На одного селянина, що має 7 морґів поля, наложено 25 тисяч! Коли він відпрошувався кажучи, що це на нього багато, його арештували. Війт заповів, як село не заплатить данини, то прийде компанія війська. — (Вп.)

— **Неймовірне звірство.** До новинки про розкоп незнаними шовіністами стрілецьких могил на Личакові додаємо, що з гробів забрано тільки голови, а решту костий гієни в людському тілі лінувалися відкопувати.

— **„Związek Narodowych Organizacji"** з ославленим украінофобом Прушиньским на чолі відбув дня 19. лютого наради, на яких було й 18 гостей з провінції. Рішено скликати вшехпольський зїзд на 25. марта. Порушувано на нарадах справу воєвідського „samorządu", аґрарні відносини у Східній Галичині і т. п. справи.

— **Розстріл польського улана.** В Перемишлі розстріляли перед кількома днями капраля креховецьких уланів за грабіжі та убийства, доконані ним на Волині літом 1920.

— **Ґраф Баден і його побережники.** З Коропця (п. Бучач) доносять нам, що дня 24. грудня м. р. пострілили і побили побережники ґрафа Баденього трьох селян латинників, що хотіли призбирати собі трохи ломачча в панському лісі. Один з ранених Кароль Фуґоль незабаром помер, инші два лежать. А панів побережників і пана ґрафа ніхто не потягає до одвічальности.

— **Більшевицька амуніція?** „Вєк Нови" пише: Поліція відкрила в будинку при вул. Скарбківській ч. 41, в якому до недавна мешкав якийсь Стернальскі, цілий склад крісової муніції, замурованої в стіні, тим Стернальским. Він з другим комуністом Старкевичем провадив комуністичну акцію серед робітників у Львові літом 1920 р.

— **Повісили коханків.** В селі Уєзди сяніцького повіту убила селянка Марія Гурт на спілку з коханком Пондраком свойого мужа Севастіяна, що недавно вернув з Америки. Обоїх засуджено на смерть через повішення, засуд затверджений і виконаний.

— **Вовки би тебе зїли...** В околицях Ворохти появилися великі стада вовків, які заходять і до сіл. На днях заїли вони побережника Івана Шпика, напавши його по дорозі до Татарова.

— **Учительські посади.** Польське міністерство освіти оголошує конкурс на посади управителів і учителів учительських семинарів на Поморю і Волині. Кваліфікації кандидатів і кандидаток: виділовий іспит або укінчений „вищий курс". Платня: як у школах вправ та семинарях.

„Письмо з Просвіти".

(З нагоди появи 10. числа.)

Видавати свій власний орґан — це була мрія кождого Гол. Виділу Тов-а „Просвіта", від коли Тов-о стануло на ноги. Одначе недостача фондів не позволяла здійснити цю мрію. Але мимо цього Тов-о видавало свій часопис, хоча з ріжними перервами і під ріжними назвами. Найбільше популярна назва орґану Тов-а „Просвіта" є „Письмо з Просвіти", яке має вже свою історію і право горожанства.

Перший раз виходило вже „Письмо з Просвіти", як перший просвітно-популярний часопис Тов-а „Просвіта", в роках від 1877—1879. Через недостачу фондів перестало воно виходити по двох літах. Аж по 15 ти роках, то є 1894 р., піднято знов видавництво власного орґану Тов-а, але вже під назвою „Читальня", так як від 1892 р. почався в розвоєви Тов-а період основування читалень „Просвіти" в краю. І ця проба по двох роках видавання упала, „Читальня" перестала з 1896 р. виходити. І знов тягнулося так повних 10 літ. Аж з початком 1907 р. почало виходити знов „Письмо з Просвіти", як літературно-популярний ілюстрований місячник під редакцією бл. п. Яр. Весоловського, а від 1910 р. під ред. Юл

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Знесення мораторії на векслі, чеки і инші приватно-правні вірительности.

Після польського розпорядку з 21. грудня 1921 В. з. Р. П. П. ч. 106. поз. 777. мається цього року сплатити в двох рівних ратах т. є. в місяці марті і червни 1922 го року всі приватно правні грошеві вірительности, які повстали перед днем 1. серпня 1914. року. Між тими вірительностями розуміється і вірительности а) з чеків, б) з переказаних векслів і в) з власних векслів тоді, коли їх виставець мав в дни 31. липня 1914 ого року своє місце замешкання чи то осідок або стале підприємство в окрузі львівського апеляційного суду. Дати платности розуміється ті дни марта і червня ц. р., які календарно відповідають первісній даті платности (нпр. вексель на суму в капіталі понад 2000 мп. платний дня 15. жовтня 1914 р. має бути заплачений в двох ратах т. є. 15. марта ц. р. і 15. червня ц. р.), а тоді, коли такого дня нема або колиб дата платности не була означена (векслі in blanco), мається платити першу рату найдальше в послідні дні місяця марта і другу рату в послідні дні місяця червня. Разом з кождою ратою має заплатити довжник належні від неї відсотки, а при послідній раті також всі инші побічні належитости. Нараз, а не в двох ратах мають бути сплачені претенсії, що не перевисшають в самім капіталі 2.000 мп. Речинець платности тої суми враз з відсотками і побічними належитостями від неї випадає в висше описанім дни марта ц. р., а найпізнійше до кінця марта при векслях о неозначенім дни платности.

Коли першу рату невекслевих вірительностей не заплачено в означенім реченци, мається цілу вірительність, що користувалась законним відроченням, сейчас вимагати. Коли однак не заплачено в реченци векслевої суми або першої її рати, муситься найпізнійше до трийцять днів по недодержанню реченця представити вексель до заплати і заложити на цілу векслеву суму протести. В послідним випадкови стається вексель безпроволочно платним через а) акцептанта, б) виставця векселя при векслі власнім, — а супроти инших векслевих довжників буде вся дотична квота доперва тоді платною, коли порученим листом повідомлено їх про протест, а вони до десять днів по тім завідомленню не заплатили рати. На векслі мається зазначити хто, коли і в якій квоті рату заплатив, а тому, хто платить, видати поквітовання та відпис векселя або протесту. Трьох місячний речинець передавнення векслевих претенсій, що його предвиджує арт. 78. уст. 1. і арт. 79. уст. 1. закона про векслі, продовжується до шести місяців.

Треба це добре тямити, щоби векслі в своїм часі, як висше сказано, запротестувати, а відтак в законнім реченци еветуально запізвати, бо инакше векслева претенсія гасне.

Краєвий Союз ревізийний взиває союзні стоваришення застосуватися точно до висше наведених постанов.

Кріза чеського промислу.

Чеська преса доносить про критичний стан чесько-словацького промислу. Продукційні відносини в Чехословакії значно погіршилися. Надії на подешевіння кошт ів вуглевої продукції завели, деякі сорти вугля подорожіли. Кріза захоплює всі галузи промислу. Нема замовлень на витвори експортового промислу ані нема збуту продуктів призначених до внутрішної консумції. Наслідком цього продукцію зредуковано до крайности, робучі дни обмежено а число робітників зменшено. Чеський промисл переживає крізу, яку перебули або ще перебувають після війни всі держави з високою валютою. Досить згадати, що через недостачу вугля станув текстильний промисл, де більшість пряділень і ткалень робить лише по кілька день в тижни і віддалено половину робітників. Те саме в промислі керамічнім, шкірянім, у фабриках обуви призначеної на експорт і т. д. У великих цегольнях під Прагою багато робітників віддалено, иншим зменшено платню, деінде застановлено зовсім роботу.

В справі спіритусового промислу.

Спіритусовий промисл в Польщі переживає тепер поважну крізу. Консумція, яка перед війною виносила 3 і пів літра на голову річно, упала значно. В падолисті м. р. державні запаси спіритусу виносили 2,200.000 літрів. Від падолиста до кінця січня ц. р. промисл випродукував около 21,400.000 літрів спіритусу, з чого Великопольща 15.400.000 літрів, а Малопольща і Конгресівка по 3 міліони. До кінця біжучої кампанії продукція винесе що найменше 40 міліонів літрів, так що зістане на експорт около 13 міліонів літрів спіритусу.

Щоб уможливити експорт до Росії і України, продуценти домагаються знесення консумційного податку на спіритус і його перетвори, призначені до вивозу, та утворення при міністерстві промислу і торговлі спеціяльної ради спіритусової, в якої склад входили би фаховці для управильнення політики відносно продукції, обороту і вивозу спіритусу.

Банкротство комуністичних хліборобських господарств.

Українська господарська рада, розглянувшись у звіті комісаря рільництва Мануїльського, рішила пускати в аренду совітські хліборобські господарства, зорганізовані на великих земських маєтках, державних і „знаціоналізованих“ приватних. Покищо рішено виарендувати ці маєтки кооперативам і хліборобським організаціям. Нема сумніву, що так само як в промислі совітський уряд приверне і в рільництві приватну капіталістичну господарку.

Продаж Біловежської пущі.

Польське міністерство скарбу виготовило уже умови продажі біловежської пущі разом з ситуаційними планами, які в найблизшім часі будуть віддані оферентам. Є їх поверх 10, переважно французькі, англійські, голяндські і шведські підприємці.

Стабілізація европейських валют.

Англійська преса доносить, що англійські представники в міжкоаліційній комісії, іменованій в Каннах для підготовки міжнародного товариства економічної відбудови Европи, нараджувалися з фаховцями, а також з представниками цеї комісії французькими, італійськими і японськими. Предметом нарад є справа піднесення купної сили валют слабих економічних держав. Надіються, що конференція матиме корисний вплив на стабілізацію европейських валют.

Курс грошей.

Курс польської марки за границею дня 22. ц. м.: Відень 165·50—167·50, Берлін 5·90, Прага 1·13—1·73. Ціріх 0·14.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 22. ц. м.: американські доляри 3 835—3.850, одинки і двійки 3.705·—3.740, канад. доляри 3.350—3.400, одинки і двійки 3.250—3.520, нім. марки 17.35—17.40, сотки 16·80—17·00, дрібні 16·50—17·00, леї 24·00—24·20, дрібні 23·50—23·80, чеські корони 64·00—66·00, дрібні 63·00 до 64·00, австрийські тисячки новійшої емісії 10.001—020, старшої емісії 2.700—2.750, сотки новійшої емісії 110·00—250·00, стар. емісії 000·00 — 000·00, 50-коронівки 50·00—120·00, 20-коронівки 20—45, 10-коронівки 10—22, 1-ки і 2-ки 1·00—1·30, рублі 5-сотки 1·70—2·30, сотки 3·00—4·00, 25-рубл. 1·60—2·20, 10-рубл. 1·50—1·60, решта дрібних від 90—1·30 думські тис. 35·00 45·00, думські 250 рубл. 20·00 до 40·00 карбованці 1·50—2·00, гривни 4·00—7·00, франц. франки 300—310, фунти штер. 15.500—15.600, шв. франки 670—700. Золото: 20 кор. 13.400—13.500, 20-франківки 12.800 13.000, 20 марківки 14.800—15.000, фунти шт. 12.700—12.800, 10 рубл. 18.000—18.100, дол. 3.700—3.720. Срібло: Австр. корони 260—270, 5 кор. 00.00—0000, фльорени 680—700, рублі 10.80—1.100, копійки 4·80—5·00, амер. доляри 2.330—2.400, половини і чвертки 2.300—2.320, канад. доляри 2.200—2.250, дрібні 2.150—2.160, леї 230 до 240.

Балицького, як становий просвітний орган два рази в місяць аж до серпня 1914 р. З вибухом війни завмерла уся діяльність Тов-а, перестало також виходити „Письмо з Просвіти“. Редактора Юл. Балицького вивезли на „ссилку“ аж на Сибір.

Спроба підняття видання „Письма з Просвіти“ була в 1916 р., але не повелася ізза браку редактора. Вийшло в липні (1916) лише одно число інструктивного змісту. На тім і скінчилося. Так було аж до 1919 р. В грудни 1919 р. ухвалила Видавнича Комісія приступити до видавання власного ілюстрованого популярного органу п. н. „Живописна Україна“ під редакцією Ф. Федорцева. Однак знов недостача фондів, страшенна дорожнеча, що підіймалася з кождим днем та події в краю не позволили Головному Виділови перевести ухвалу Комісії в діло.

Щойно на Загальних Зборах Тов-а дня 1. листопада 1921 рішено за всяку ціну приступити до видавання власного часопису, тим більше, що майже усі українські національні часописи були закриті.

І Головний Виділ Тов-а „Просвіта“ з 15. грудня 1921 р. виконує цю важну постанову Загальних Зборів. Приступив отже до видавання власного органу, як літературно просвітного тижневника п. н. „Письмо з Просвіти“ під вмілою редакцією відомого письменника Володимира Дорошенка.

Вийшло вже по 15. II. 1922 р. десять чисел, в подвійнім форматі 4⁰, сторін 16, що 1. і 15. кождого місяця. Часопис є ілюстрований, з титуловою вінєтою роботи арт. графіка П. Ковжуна, змісту популярно-літературного й освітного. Оповідання й вірші історично-патріотичні, статті обговорюють актуальні національно освітні й організаційні потреби, а у вістях зі світа подається усі найцікавійші події, які відбулися протягом двох неділь. До часопису дописують визначні сили з краю й з еміграції, а між иншими М. Грушевський. У відділі „Вісти з Просвіти“ подає Головний Виділ Тов-а звіти із життя по філіях, читальнях в краю, поміщує зазиви, обіжники і квестіонарі в ріжних справах та взагалі подає до відома філій, читалень і членів про все, що в Тов-і діється. Тому обовязком кождої філії, читальні і члена є передплачувати цей орган, бо він є тепер одиноким звеном організації Тов-а „Просвіта“ в краю, розбитім аж на 4 воєвідства. Також кождий свідомий громадянин повинен мати у себе „Письмо з Просвіти“, бо це на разі одинока і найліпша лектура в родиннім крузі, гарний додаток до домашньої бібліотеки й як оправлений річник буде мати свою неоцінену вартість. Тим більше, що буде належати до бібліографічних рідкостей, бо друкується всего в 3.000 примірниках (два перші числа випущено в 10.000 прим.).

Ціна поодинокого числа виносить 50 мп., подвійного 100 мп., чвертьрічно 600 мп., а піврічно 1200 мп. З 2. числом (то є 3—4) розіслано також почтові чеки, але багато не прислало передплати, ані заплати, ані звороту висланих а непринятих чисел. Тому обовязком кождого, хто такі оказові числа „Письма з Просвіти“ дістав і їх задержав, чи з инших причин до Тов-а не відіслав, прислати належитість із заміткою „за оказові числа „П. з П.“ якого не передплачую“. А вислано цей часопис між иншими на усі адреси б. ВП. Передплатників часописів „Український Вістник“ і „Батьківщина“, так що деякі думали навіть, що „Письмо з Просвіти“ посилається їм замість „Батьківщини“, що треба було аж в „П. з П.“ пояснювати.

Останнє (9—10) число, що вийшло з днем 15. лютого 1922 р. є слідуючого змісту: „Пильнуймо свого права“ — С. Шаха, „Коляда на Гуцульщині“ — ст. Батюченка; „Визволився“ (опов. з часу Директорії на Вел. Україні) — Кл. Поліщука; „Микола Вороний“ (з нагоди 50 літ. ювілею) — М. С.; „Комплєтування бібліотек, ч. II.“ — ст. Сірополка; поезії М. Вороного, О. Олеся; „Дописи з читалень Просвіти“; „Українські кольонії“; „Українське життя на чужині“; „По Україні“; „По світу“; „Що читати?“ (оцінка книжок); „Господарський порадник“; „Посмертні згадки“ й книгарські оголошення. Ілюстрації — Колядники із Жабя на Гуцульщині (з о. Вас. Глібовицьким, недавно випущеним з вязниці), відбитки М. Вороного, О. Олеся і М. Філянського.

Набувати можна в канцелярії Тов-а та в усіх українських книгарнях. Усі числа представляються дуже гарно, орган конечно потрібний, але кошти видання велитенські. Тов-о заобезпечило видання на цілий рік за всяку ціну. Яка буде судьба в дальших роках, зависить від української громади, а саме від скількости передплатників!

С. Шах.

Рух в українських товариствах.

Загальні збори чит. „Просвіти“ на Замарстинові відбулися 12. лютого, на яких вибрано новий виділ: О. Карась голова, Матвіїв містоголова, І. Степура секретар, Д. Ґронь касієр, Польовий бібліотекар, Н. Яськів господар, А. Легкий виділовий, Гайдер і Кунинець як заступники виділових. До контрольної комісії ввійшли Кучма і Стецьків; один з виділових, Дмитришин, зрезиґнував з вибору. На зборах промовляли відпоручник головної „Просвіти“ Степан Шах, проф. Терлецький і проф. Таранько. Факт, що на зборах явилися майже всі члени читальні, натякає, що замарстинівська „Просвіта“ розвине успішну діяльність.

НАДІСЛАНЕ.

ЖЕРТВИ.

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках польських: Олександер Карпинський Львів 1000, кличе М. Яцкова урядника Зем. Банку гіпот. Андріян Шумило Стронятин 1000 кличе д-ра Мельника Мих. Бутини на 10.000, Моровича Вол. 1000, Р. Сліпого 3000, о. Михайло Шумило Стронятин 3000, кличе: о. Курмановича Запитів, о. Тиса Ременів, о. Яросевича Звертів, Роман Сосновський Львів 1000 кличе: Ярослава Ільницького, Маріяна Онишкевича, д-ра Волод. Кульчицького, Зенона Лукавецького, Секція українського Студентства Львів 1000, кличе: всі Секції Українського Студ. Союза в Галичині, Петро Карпяк Львів 1000, кличе: Михайла Самосія, Хлібкевича Львів, Іван Чорній швець Львів, кличе: Івана Яримовича пл. Бернадинська 10, Івана Кузьмича бронзівника, Евстахій Войтів Львів 1000, кличе: Мих. Стецькова, Диновського власника реальн. Замарстинів, Михайло Стець Львів 500, кличе: Теодора Станька вул. Городецька 45, Волод. Гая вул. Панська 27, Яків Троян Львів 1000, Максим Кук Львів 500, Михайло Огродник Львів 500, кличе: Адама Лотоцького Зофії 82, Стефана Лотоцького ур. Дністра, Крепс Григорій Львів 500, кличе: Филипа Сеника, Стефан Кивик Львів 500, кличе: Івана Черника Павлінів 9, Теодора Гасяка На Байках 30, Секунда Василь 200, Микола Криштальський 100, Андрій Арабський Львів 200, кличе: Гарасима купця вул. Длуґоша 28, Ониська купця вул. Зофії, Володимир Децикевич Львів 2000.

На українську Університетську Молодь зложили:

Пов. Комітет Збірок в повіті Угнів в осени 1921 р. в громадах: Угнів кг. 135 пшениці, кг. 123 жита, мп. 4.660; Карів кг. 30 пшениці, кг. 150 жита, мп. 845; Каньки кг. 20 жита, мп. 45; Губинок кг. 75 жита, мп. 385; Річиця кг. 188 жита, мп. 710, Новосілки кард. кг. 40 жита, мп. 1.000; Новосілки передні кг. 66 жита; Вербиця і Вілька кг. 16 пшениці, кг. 170 жита, мп. 2.276; Хлівчани і Хоронів кг. 190 жита, мп. 982; Василів кг. 336 жита, мп. 660; Угнів мп. 1.043; Корчмин кг. 78 жита, мп. 600; Воронів кг. 65 жита; Ульгівок кг. 35 жита, мп. 1900, Тарношин кг. 35 жита, Остобуж кг. 60 жита.

Разом кг. 181 пшениці, кг. 1.631 жита, мп. 15.106·—. На місци продано кг. 720 жита за мп. 45.500·—.

Передано до Центрального Комітету Збірок у Львові: мп. 60.606, 181 кг. пшениці і 911 кг. жита.

Всім орґанізаторам збірок, як і всім жертводавцям складає на сім місци подяку

Центральний Комітет Збірок.

З нагоди вінчання полк. Евгена Коновалця з п-ою Олею Федаківною Федь Федорців і Мих. Струтинський складають по 1000 Мп. на фонд Українських інвалідів і по 1000 Мп. для полонених в Польщі членів Української Армії.

Іван Гафткович з Бучача складає з нагоди вінчання своєї доньки з п. Романом Коциком 2000 мп. на Р. Ш., 1000 мп. на пресовий фонд.

Непринятий гонорар д-ром Маріяном Паньчишином дня 21 с. м. зложено на українську університетську молодь 15.000 мп.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Четвер, 23. лютого другий раз „ВІЗНИК ГЕНШЕЛЬ", драма на 5 дій Ґ. Гауптмана.

В суботу, 25. ц. м. четвертий раз „ГАЛЬКА" опера на 4 дії С. Монюшка з п. Парохоняк-Козаковою в головній партії.

В неділю, 26. ц. м. о год. 3 по пол вистава для шкільної молоді: „ПРОДАНА НАРЕЧЕНА" опера на 3 дії Ф. Сметани, — вечером о год. 7·30 у друге: „КАЗКА СТАРОГО МЛИНА" С. Черкасенка.

Початок о годині 7·30 вечером.

Білети в ціні від 500—200 Мп. продає „Народня Торговля", а в день вистави від год. 4·30 по пол. Каса театру. X 1—1

Товариство наукових викладів ім. Петра Могили четвер, 23. лютого ц. р. виклад проф. д-ра Р. Цегельського на тему: „Гази в техніці і промислі"; пятниця, 24. ц. м. виклад д-ра Ст. Балея на тему: „Гармонія і дізгармонія зі становища психольоґії"; субота, 25. ц. м. виклад проф. д-ра О. Тисовського на тему: „Клітина а внішний світ". Льокаль Укр. Бесіди. Початок о годині 5. пополудни.

Михайло Мельник доктор прав просить нас зазначити, що не є ідентичним з Михайлом Мельником нотованим в „Курієрі повшехнім" з нагоди відкриття шулерні в каварні Народної Гостинниці „Републіка". 764 1—1

Приватна українська ґімназія в Кутах над Черемошем пошукує від 1. марта учителя латини і греки для вищих кляс. Платня 25.000 мп. місячно. Першенство мають ті, що можуть учити також німецького. 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло".